

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
Úrad Prešovského samosprávneho kraja

23. zasadnutie Zastupiteľstva
Prešovského samosprávneho kraja
dňa 19.10.2020

Číslo poradia:

**Návrh strategicko-plánovacích regiónov na území Prešovského
samosprávneho kraja**

Predkladá:

PaedDr. Martina Slivková, PhD.
Odbor strategického rozvoja a projektového riadenia

Návrh na uznesenie:
v prílohe

Spracoval:

RNDr. Bibiána Miščíková, PhD.
Mgr. Mário Popper
Mgr. Tomáš Pasternák, PhD.
Odbor strategického rozvoja a projektového riadenia
Oddelenie Inštitút rozvoja

Odporúča:

Mgr. Fabián Novotný
riaditeľ Ú PSK

Prerokované:

Komisia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu

V Prešove dňa 7.10.2020

N Á V R H N A U Z N E S E N I E

Zastupiteľstvo PSK:

schvaľuje

Návrh strategicko-plánovacích regiónov na území Prešovského samosprávneho kraja

Dôvodová správa

Potreba vytvárania strategicko-plánovacích regiónov vyplynula za účelom efektívnejšieho riadenia, rozhodovania a plánovania a efektívnejšieho financovania v území cez integrované projekty v novom programovom období 2021-2027. Vymedzenie nového medzistupňa medzi miestnou a regionálnou úrovňou, tzv. strategicko-plánovacích regiónov (SPR) vychádza z odporúčaní Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 a Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart rozvoja. Cieľom definovania SPR vo všeobecnosti je umožniť definovať adresné stratégie zohľadňujúce špecifickosť jednotlivých regiónov v rámci PHRSR VÚC s využitím tvorby PHRSR SPR ako PHRSR skupiny obcí, ktoré môže nahradiť PHRSR jednotlivých obcí. Tento postup je potrebné inštitucionalizovať dohodou medzi obcami. SPR ako východisko pre tvorbu PHRSR VÚC budú definované v spolupráci miest, obcí a VÚC resp. regionálnymi združeniami ZMOS a ÚMS na území samosprávneho kraja a návrh na ich vymedzenie schvaľuje Rada partnerstva. Inštitút rozvoja Úradu PSK navrhol na základe historicko-geografických faktorov, sídelnej štruktúry a obyvateľstva, dopravnej infraštruktúry, ekonomických faktorov rozdeliť územie PSK na tri funkčné subregióny konkrétne:

1. SPR Spiš - okres Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa a Levoča.
2. SPR Šariš - okres Prešov, Sabinov, Bardejov a Svidník.
3. SPR Horný Zemplín – okres Humenné, Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce a Snina

NÁVRH STRATEGICKO-PLÁNOVACÍCH REGIÓNOV NA ÚZEMÍ PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Vypracoval: Inštitút rozvoja PSK

Obsah

<i>Zoznam máp</i>	<i>5</i>
<i>Zoznam tabuliek</i>	<i>6</i>
<i>Úvod</i>	<i>7</i>
<i>Historicko-geografické faktory vplývajúce na vymedzenie nových strategicko-plánovacích regiónov.....</i>	<i>9</i>
<i>Sídelná štruktúra a obyvateľstvo ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov..</i>	<i>11</i>
<i>Podiel obyvateľstva staršieho ako 65 rokov, ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov.....</i>	<i>13</i>
<i>Dopravná infraštruktúra ako faktor ovplyvňujúci vymedzenie strategicko-plánovacích regiónov.....</i>	<i>14</i>
<i>Lokalizácia priemyselných parkov ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov</i>	<i>16</i>
<i>Aktéri regionálneho rozvoja ako faktor vymedzenia subregiónov</i>	<i>18</i>
<i>Rozdelenie na funkčné subregióny v nadväznosti na zaradenie obcí do regionálnych a mikroregionálnych združení.....</i>	<i>20</i>
<i>Rozdelenie na funkčné subregióny v nadväznosti na regióny cestovného ruchu.....</i>	<i>21</i>
<i>Zmena hranice</i>	<i>23</i>
<i>Súhrn ukazovateľov</i>	<i>24</i>

Zoznam máp

<i>Mapa 1: Návrh hraníc strategicko-plánovacích regiónov na území PSK.....</i>	<i>8</i>
<i>Mapa 2: Župné delenie územia PSK z roku 1918</i>	<i>9</i>
<i>Mapa 3: Okresné členenie územia PSK z roku 1996</i>	<i>10</i>
<i>Mapa 4: Prirodzené bariéry medzi potenciálnymi subregiónmi PSK.....</i>	<i>10</i>
<i>Mapa 5: Návrh rozčlenenia územia PSK na tri strategicko-plánovacie regióny</i>	<i>11</i>
<i>Mapa 6: Veľkostné kategórie obcí PSK (podľa počtu obyvateľov).....</i>	<i>12</i>
<i>Mapa 7: Vývoj podielu obyvateľstva staršieho ako 65 rokov z celkového počtu obyvateľov v obciach PSK v rokoch 1998-2018.....</i>	<i>13</i>
<i>Mapa 8: Dopravná infraštruktúra PSK</i>	<i>14</i>
<i>Mapa 9: Časová dostupnosť do centier navrhovaných subregiónov</i>	<i>15</i>
<i>Mapa 10: Rozmiestnenie priemyselných parkov v PSK.....</i>	<i>17</i>
<i>Mapa 11: Miestne akčné skupiny na území PSK.....</i>	<i>18</i>
<i>Mapa 12: Aktéri RR v PSK v roku 2020.....</i>	<i>19</i>
<i>Mapa 13: Združenia miest a obcí v PSK v roku 2020.....</i>	<i>20</i>
<i>Mapa 14: Regióny cestovného ruchu v PSK</i>	<i>21</i>
<i>Mapa 15: SPR po zmene hranice</i>	<i>23</i>

Zoznam tabuliek

<i>Tabuľka 1: Základné charakteristiky priemyselných parkov v PSK</i>	<i>16</i>
<i>Tabuľka 2: Aktéri regionálneho rozvoja v okresoch PSK v roku 2020.....</i>	<i>19</i>
<i>Tabuľka 3: Súhrnné ukazovatele strategicko-plánovacích regiónov</i>	<i>24</i>

Úvod

Prešovský samosprávny kraj dlhodobo patrí k najzaostávajúcejším krajom Slovenska. Svedčí o tom aj fakt, že 9 z 13 okresov kraja je zaradených v zozname najmenej rozvinutých okresov SR. Na vyrovnanie rozdielov medzi všetkými kraji slúži strategické plánovanie. Aby toto plánovanie bolo efektívne, musí stavať na kvalitnej stratégii. Práve tento dokument má poskytnúť východiská k zostaveniu takejto stratégie tým, že navrhuje nové vymedzenie plánovacích subregiónov.

Vymedzenie nových strategicko-plánovacích regiónov vychádza z metodiky Národnej stratégie regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030, Agendy 2030 a Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030. Zo všetkých spomínaných dokumentov vyplýva potreba vytvárania strategicko-plánovacích regiónov za účelom efektívneho financovania cez integrované projekty (často prechádzajúce cez hranice) v novom programovom období 2021-2027. O definovanie strategicko-plánovacích regiónov na území Slovenska sa snažilo aj množstvo vedeckých prác od mnohých autorov (napr. Nižňanský, Hamalová, Falt'an, Lauko, Bezák, atď.). K členeniu pristupovali z rôznych pohľadov, ako napríklad denné toky do škôl/zamestnania, napojenie regiónu na okolité regióny, nadväznosť na historické členenie a historické väzby alebo vyčlenenie v dôsledku prírodných bariér. Nedokázali však zdefinovať regióny tak aby odrážali reálne potreby kraja v otázke strategických, rozhodovacích a plánovacích procesov.

Jeden z posledných prístupov sa pokúšal rozdeliť regióny PSK do 5 typov:

- A. *Regióny, mestá a obce mestských aglomerácií a ich zázemia***
- B. *Najmenej rozvinuté okresy, konverzné regióny a regióny s nadpriemerným zastúpením marginalizovaných sociálnych skupín***
- C. *Regióny s dominanciou cenných prírodne a kultúrne chránených území***
- D. *Regióny s dominanciou vidieckeho osídlenia vrátane osamelých osídlení (lasy, kopanice, podhorské obce a osady)***
- E. *Regióny, mestá a obce prihraničných a cezhraničných území***

Keďže každý okres je jedinečný, podľa tejto typológie by sa okresy ako Snina, Svidník alebo Kežmarok nedali jednoznačne zaradiť len do jednej kategórie, pretože spĺňajú kritériá na zaradenie do viacerých kategórií.

Inštitút rozvoja navrhuje rozdeliť územie PSK na tri funkčné subregióny (*Mapa 1*). Výber hraníc a zaradenie jednotlivých okresov do jednotlivých SPR je popísaný a odôvodnený v nasledujúcich kapitolách tohto dokumentu.

K pôvodnému rozdeleniu na tri SPR mali možnosť vyjadriť sa aj zástupcovia jednotlivých samospráv a okresov na pracovných stretnutiach, ktoré sa konali v Humennom, Poprade a Prešove v dňoch 8.-10. 9. 2020. Po rokovaní v okresoch Svidník a Stropkov, bolo rozdelenie Inštitútu rozvoja pozmenené. Konkrétne došlo k posunu hranice medzi SPR Šariš a SPR Horný Zemplín, kde bol práve okres Svidník pričlenený k SPR Šariš. Finálna podoba SPR je zobrazená v záverečných kapitolách tohto dokumentu.

Mapa 1: Pôvodný návrh hraníc strategicko-plánovacích regiónov na území PSK

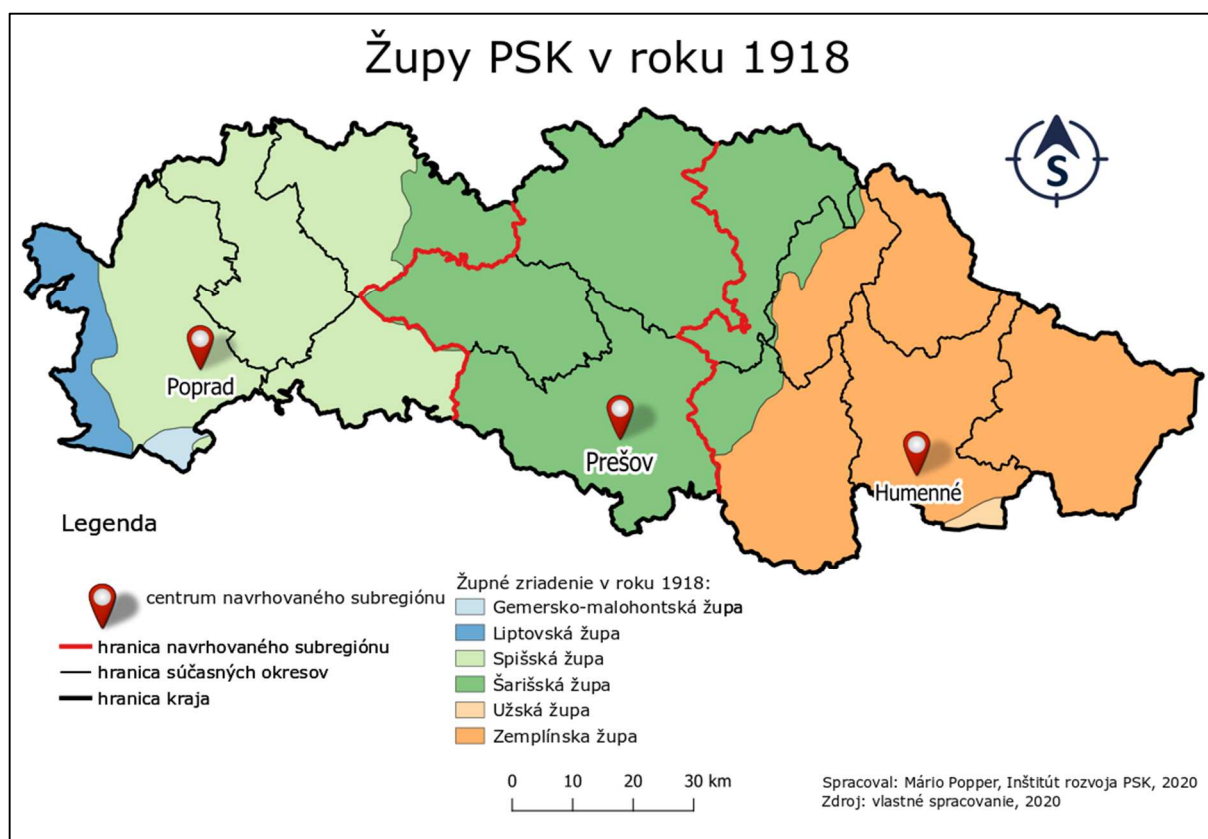

Historicko-geografické faktory vplývajúce na vymedzenie nových strategicko-plánovacích regiónov

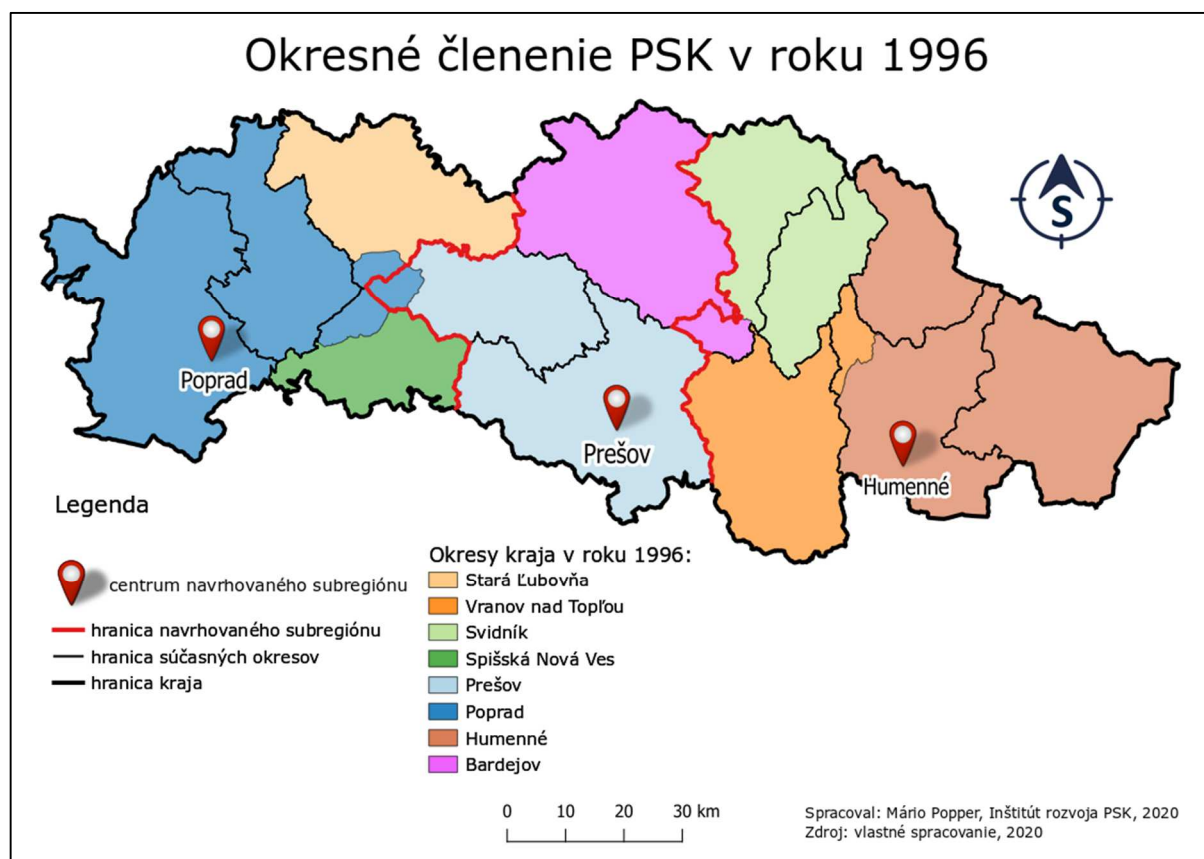
Navrhované členenie sa z veľkej časti opiera aj o historické väzby, ktoré v regióne vznikli. Územie PSK sa v roku 1918 delilo na **župy** (Mapa 2). Prevažná časť územia patrila pod **Spišskú, Šarišskú a Zemplínsku župu**, no na územie zasahovali aj Liptovská, Gemersko-malohontská a Užská župa. S prihliadnutím na toto historické členenie (pri dodržaní súčasných administratívnych hraníc okresov), by okres Svidník spadal do druhého navrhovaného subregiónu (s centrom v Prešove), avšak rozhodli sme sa ho zaradiť do tretieho subregiónu (s centrom v Humennom), pretože spolu so susediacim okresom Stropkov ešte v roku 1996 tvorili jeden okres a majú medzi sebou silné väzby (najmä v oblasti denného dochádzania do škôl a práce). **Okresné zriadenie z roku 1996** je zobrazené na *Mape 3*. Územie bolo vtedy rozdelené na 8 okresov: Stará Ľubovňa, Vranov nad Topľou, Svidník, Spišská Nová Ves, Prešov, Poprad, Humenné a Bardejov.

Ďalším faktorom, na ktorý by malo rozčlenenie na subregióny brať ohľad, sú **prírodné podmienky, resp. bariéry**. Mapa 4 znázorňuje polohu štyroch geomorfologických celkov, ktoré najviac prispeli k rozmiestneniu sídel v PSK – Levočské vrchy, Branisko, Čergov a Slanské vrchy.

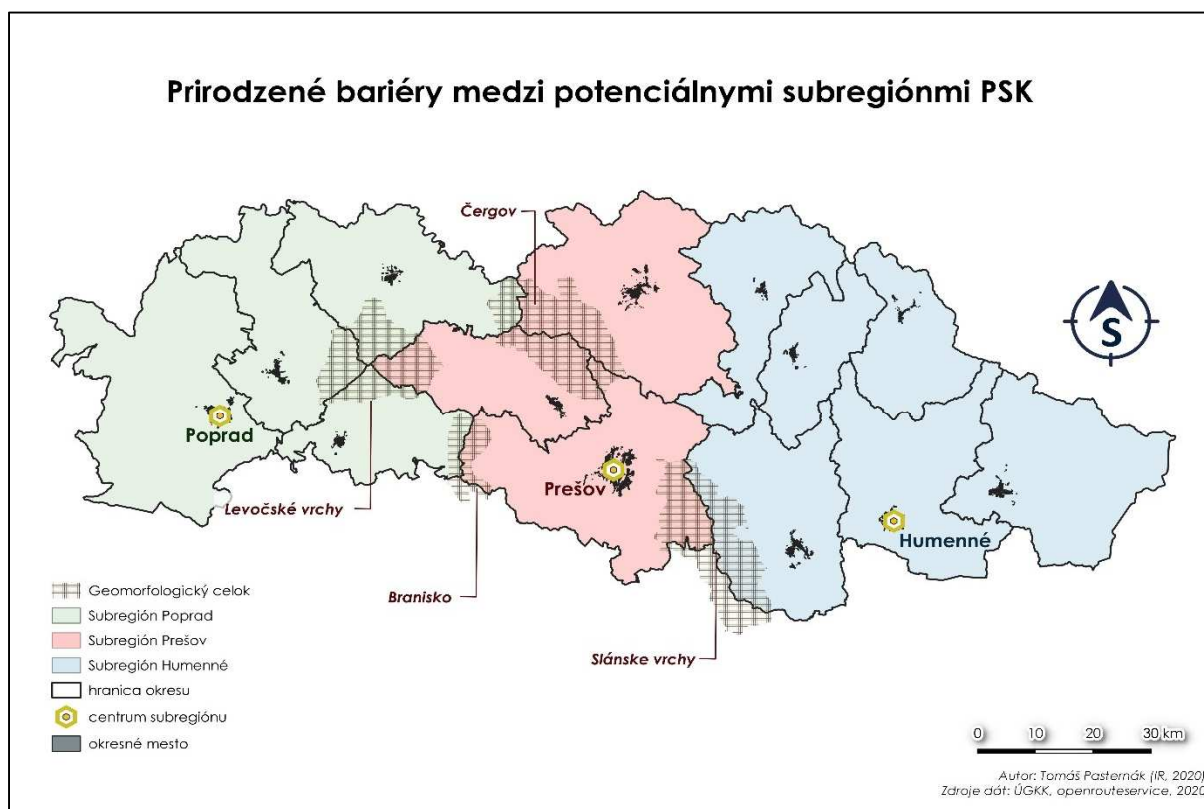
Mapa 2: Župné delenie územia PSK z roku 1918

Mapa 3: Okresné členenie územia PSK z roku 1996

Mapa 4: Prirodzené bariéry medzi potenciálnymi subregiónmi PSK

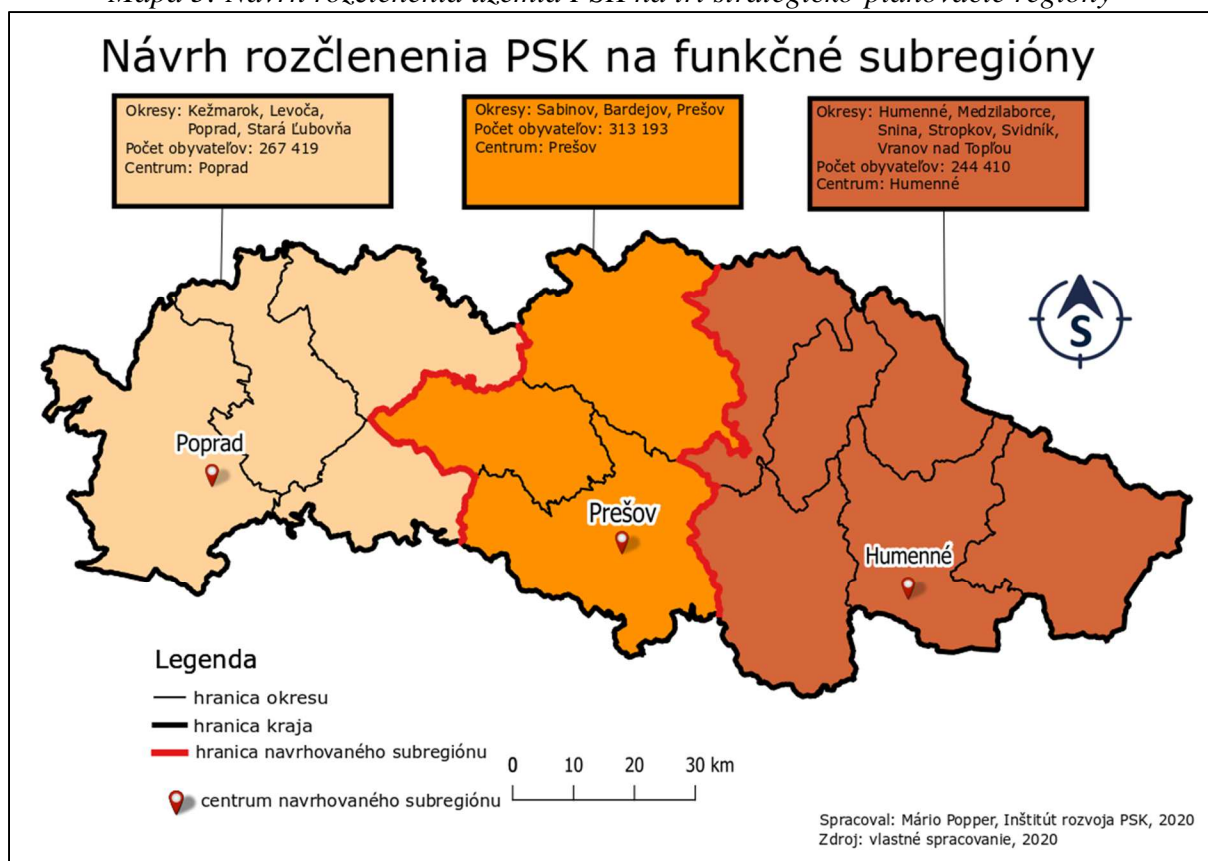

Sídlná štruktúra a obyvateľstvo ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov

V súčasnosti sa v PSK nachádza 665 obcí, z celkového počtu 2890 obcí SR (bez mestských častí), čo predstavuje 23% zo všetkých obcí SR. Z tohto počtu je 23 miest (3% z celkového počtu obcí PSK) a zvyšných 642 obcí, môžeme označiť ako vidiecke obce (97% z celkového počtu obcí PSK). Potreba vytvorenia nových strategicko-plánovacích regiónov vychádza aj z tohto faktu. V novom programovom období 2021-2027 je kladený dôraz na integráciu a spájanie obcí do funkčných subregiónov, keďže malé obce nemajú kapacity ani prostriedky na realizáciu a zapájanie sa do projektov, ktoré by pomohli ich rozvoju.

Keďže Úrad PSK nemá kompetencie na posúvanie administratívnych hraníc okresov, navrhujeme územie rozčleniť na tri strategicko-plánovacie regióny (Mapa 5).

Mapa 5: Návrh rozčlenenia územia PSK na tri strategicko-plánovacie regióny

Toto členenie bolo navrhnuté aj kvôli zachovaniu približne rovnakého počtu obyvateľov v nových funkčných regiónoch. **Prvý subregión** by pozostával z okresov **Kežmarok, Levoča, Poprad a Stará Ľubovňa**, s počtom obyvateľov 267 419. **Druhý subregión**, by bol zložený z okresov **Sabinov, Bardejov a Prešov**. Práve vďaka lokalizácii tretieho najväčšieho mesta SR – Prešova, v tomto subregióne, by sa počet obyvateľov celého subregiónu vyšplhal až na 313 193. Posledným, **tretím subregiónom** by bol subregión tvorený okresmi **Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou**, s celkovým počtom obyvateľov 244 410. Rozlohovo by bol tento subregión najväčší, no s najnižším počtom

obyvateľov, pretože práve v tejto časti PSK sa koncentrujú najmenšie obce s nízkym počtom obyvateľov (Mapa 6).

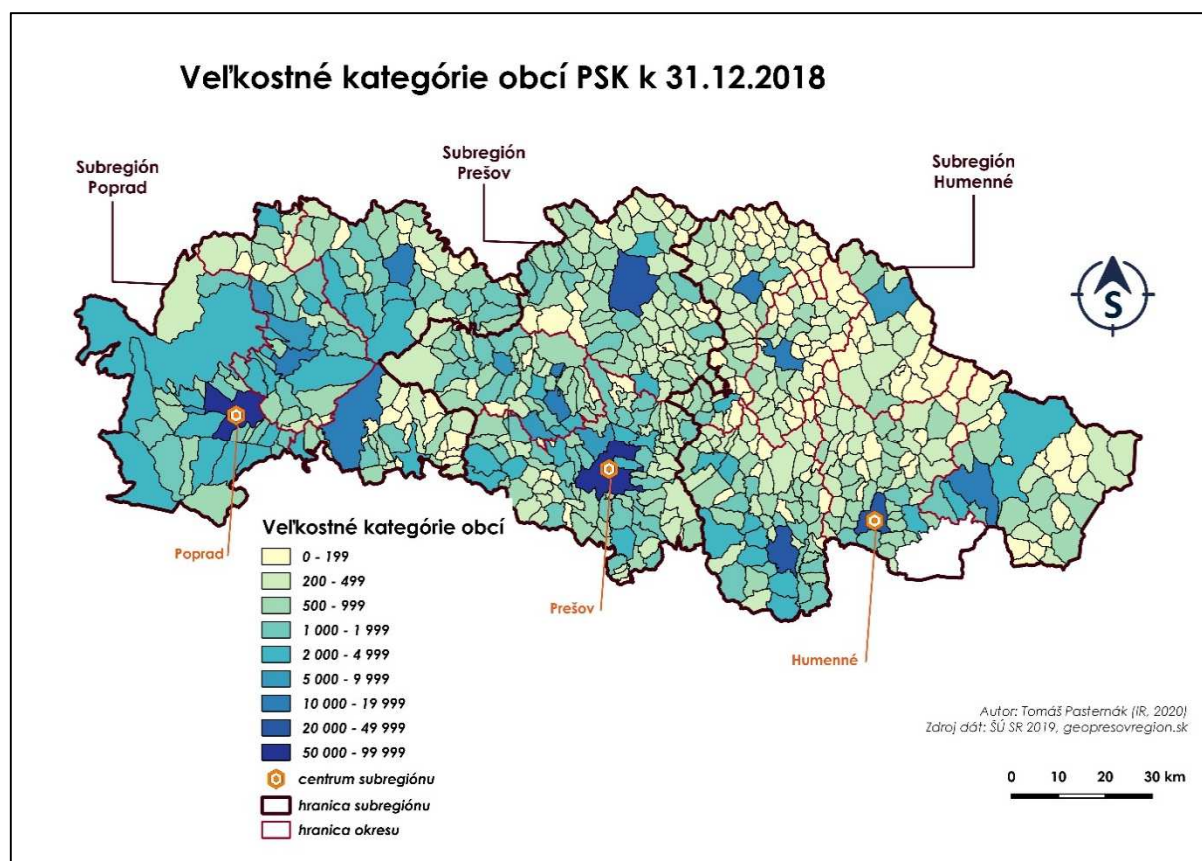
Z hľadiska výberu vhodných centier potenciálnych subregiónov na území PSK podľa veľkostných kategórií obcí, by sa centrami stali tri, počtom obyvateľov najväčšie mestá kraja:

Prešov – 89 872 obyv.

Poprad – 51 922 obyv.

Humenné – 33 860 obyv.

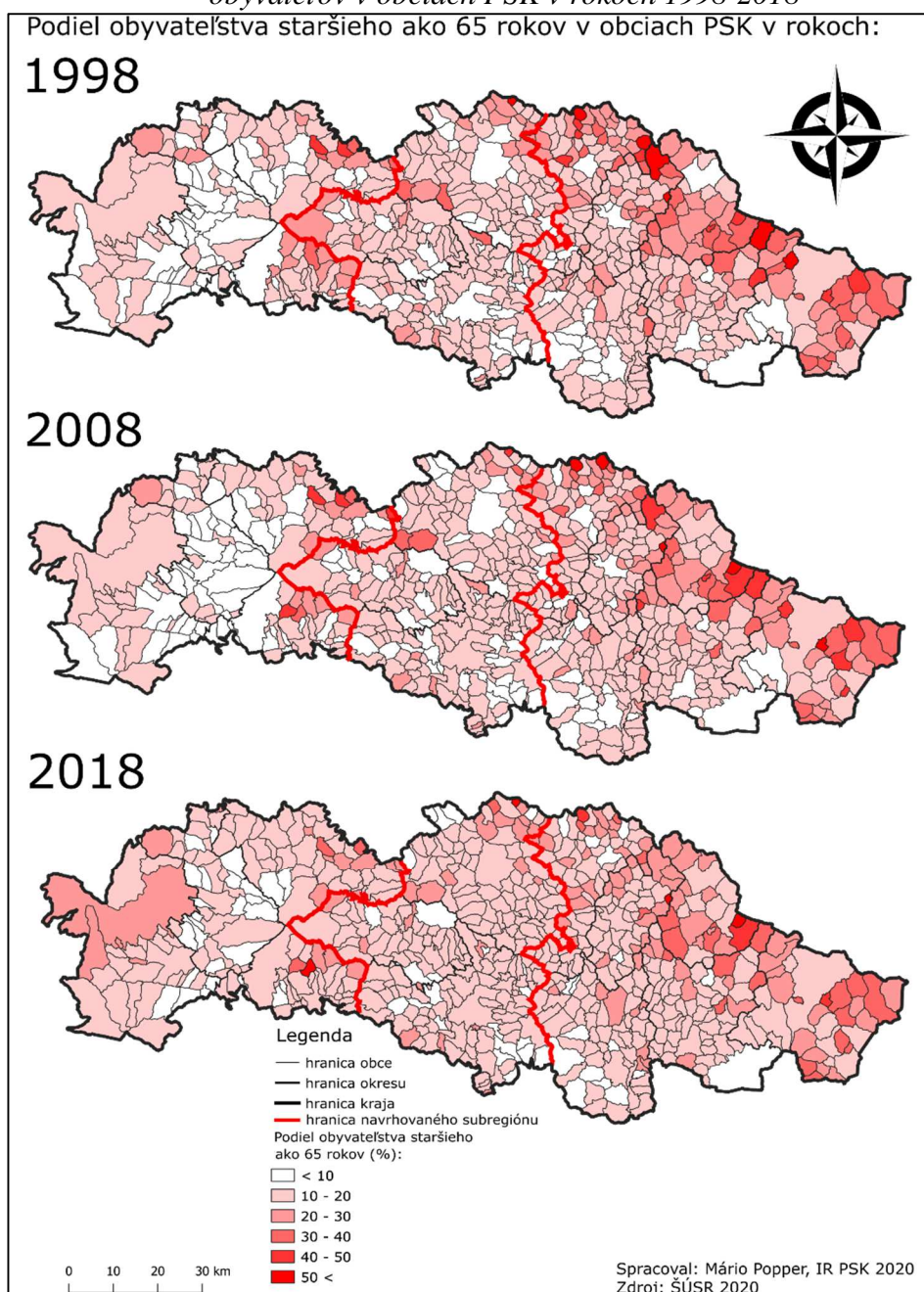
Mapa 6: Veľkostné kategórie obcí PSK (podľa počtu obyvateľov)

Podiel obyvateľstva staršieho ako 65 rokov, ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov

Ďalším faktorom, na ktorý sme pri vymedzovaní SPR prihliadali bolo rozmiestnenie obyvateľstva staršieho ako 65 rokov. **Trend starnutia populácie** sa prejavuje na celom území PSK. Obce s najstarším obyvateľstvom sa nachádzajú v severovýchodnej časti kraja (najmä okresy Snina, Medzilaborce, Svidník). Mapa 7 zobrazuje ako sa vyvíjal podiel počtu obyvateľstva staršieho ako 65 rokov z celkového počtu obyvateľov v jednotlivých obciach PSK, v rokoch 1998, 2008 a 2018. Najmenej obyvateľstvo zostarło v okresoch Kežmarok a Vranov nad Topľou, kvôli ich relatívne vysokému prirodzenému prírastku.

Mapa 7: Vývoj podielu obyvateľstva staršieho ako 65 rokov z celkového počtu obyvateľov v obciach PSK v rokoch 1998-2018

Dopravná infraštruktúra ako faktor ovplyvňujúci vymedzenie strategicko-plánovacích regiónov

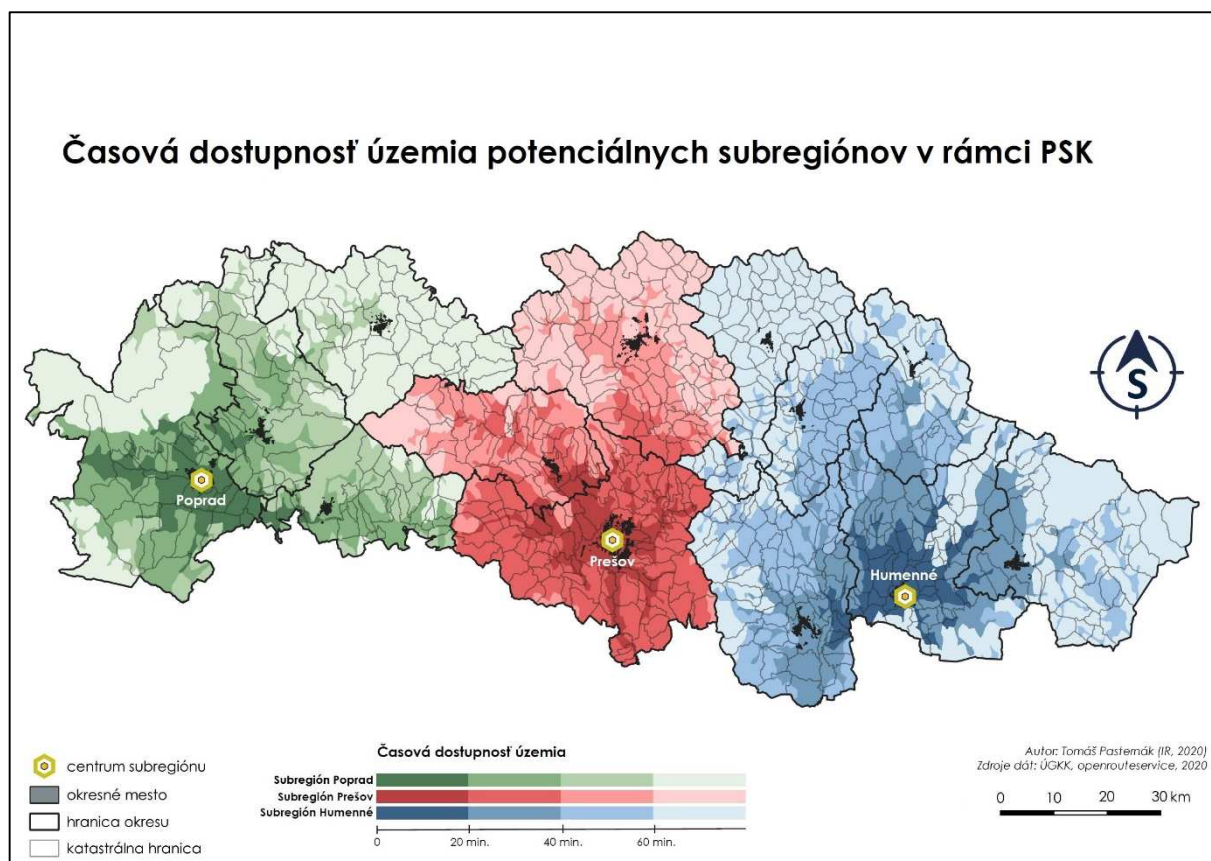
Prírodné bariéry a rozmiestnenie sídel ovplyvnili aj budovanie dopravnej infraštruktúry, ktorá je zobrazená na *Mape 8*. Sledujeme, že cestná, rovnako aj železničná infraštruktúra sa snažia tieto bariéry viac obchádzať, ako prekonávať (s výnimkou Braniska, cez ktoré vedie tunel). Diaľničným úsekom D1 je zabezpečené spojenie medzi Popradom a Prešovom, ktoré by v budúcnosti malo pokračovať severným obchvatom mesta Prešov po navrhovanej rýchlostnej ceste ďalej do Poľska (hraničný priechod Vyšný Komárnik). S výnimkou Medzilaboriec sú ostatné okresné mestá poprepájané cestami I. triedy. Z Humenného cez Sninu a Ubl'ú je cestou I. triedy napojená SR aj na Ukrajinu. Menšie obce sú v kraji napojené na cesty vyššej kategórie, cestami III. triedy a ostatnými miestnymi komunikáciami.

Mapa 8: Dopravná infraštruktúra PSK

Práve na dopravnú infraštruktúru nadväzuje aj *Mapa 9*, zobrazujúca časovú dostupnosť navrhovaných centier, z celého územia potenciálnych subregiónov. Všetky tri navrhované centrá ležia na dôležitých dopravných koridoroch – sú dobre prepojené medzi sebou, ale aj so zázemím regiónu, či zahraničím. Z väčšiny územia sa do navrhovaných centier dostanete **do jednej hodiny**. Najhoršiu časovú dostupnosť sledujeme v treťom navrhovanom subregióne (s centrom v Humennom) a to z okresov Snina a Svidník. Pri okrese Svidník je dôvodom zhoršenej dostupnosti jeho väčšia vzdialenosť od centra a chýbajúce železničné spojenie, okres Snina aj napriek relatívne blízkej polohe nemá dostatočne vybudovanú dopravnú infraštruktúru (najmä do obcí na pohraničí). V prvom subregióne (s centrom v Poprade) má horšiu dostupnosť do potenciálneho centra okres Stará Ľubovňa, z ktorého je využívaný viac koridor Stará Ľubovňa – Lipany – Sabinov – Prešov.

Mapa 9: Časová dostupnosť do centier navrhovaných subregiónov

Lokalizácia priemyselných parkov ako faktor vymedzenia strategicko-plánovacích regiónov

K 10.10.2019 Ministerstvo hospodárstva SR evidovalo na území PSK 13 priemyselných parkov. Výmeru a ich využitie prináša *Tabuľka 1* a ich priestorové rozmiestnenie je zobrazené v *Mape 10*. Priemyselné parky sú rovnomerne rozmiestnené na celom území PSK, výnimkou je len okres Stará Ľubovňa, v ktorom sa žiadny priemyselný park nenachádza. Rozlohou najväčší je Priemyselný park Prešov – Záborské (vlastníkom pozemku na ktorom park stojí je mesto Prešov), ktorý má celý areál osvetlený, oplotený a strážený. Je priamo napojený na diaľnicu D1 (sme Prešov-Košice) a od železnice je vzdialený približne 2 km (s napojením na hlavnú trasu Žilina – Košice, cez Kysak). V parku sídlia firmy ako napr. AHP s.r.o. (výroba sieťotlače a priemyselnej potlače), EFAX Laboratory s. r. o. (laboratórium pre BIO výživu), LEYARD Europe (výroba elektroniky) a Prysmian Kablo s. r. o. (výroba telekomunikačných a optických káblov).

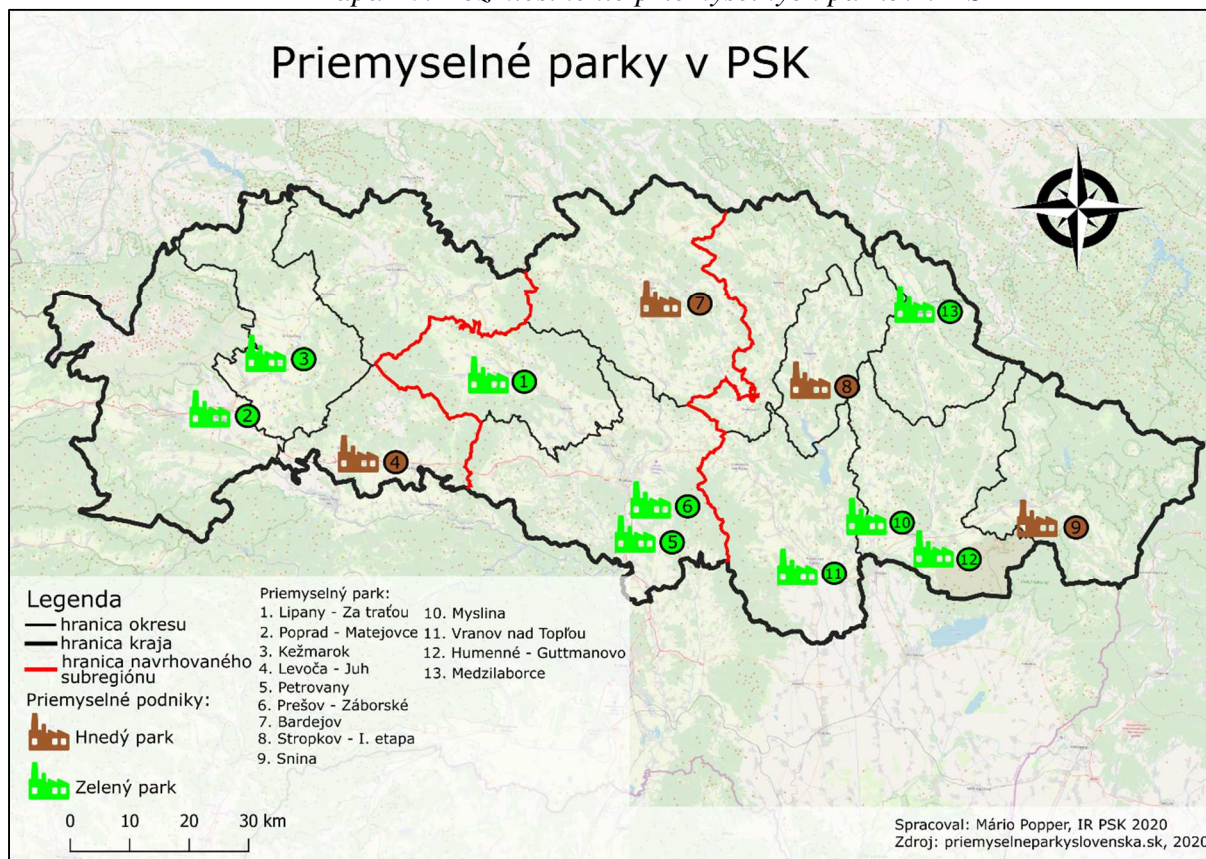
Všetky priemyselné parky PSK majú dobrú dopravnú dostupnosť. Územie 4 parkov je 100 percentne využívané (Poprad – Matejovce, Bardejov, Snina, Myslina). Priemyselný park v Petrovanoch zatiaľ nie je využívaný.

Tabuľka 1: Základné charakteristiky priemyselných parkov v PSK

Názov	Okres	Obec	Typ	Rozloha (ha)	Voľná plocha (ha)	Využitie (%)
Priemyselný park Lipany - Za traťou	Sabinov	Lipany	Zelený park	10,13	2,31	77,20
Priemyselný park Poprad - Matejovce	Poprad	Poprad	Zelený park	9,09	0	100,00
Priemyselný park Kežmarok	Kežmarok	Kežmarok	Zelený park	17,6	8,7	50,57
Priemyselný park Levoča - Juh	Levoča	Levoča	Hnedý park	11,98	4,8	59,93
Priemyselná zóna Petrovany	Prešov	Petrovany	Zelený park	8,53	8,53	0,00
Priemyselný park Prešov - Záborské	Prešov	Prešov	Zelený park	24,63	5,35	78,28
Priemyselný park Bardejov	Bardejov	Bardejov	Hnedý park	1,18	0	100,00
Priemyselný park Stropkov - I. etapa	Stropkov	Stropkov	Hnedý park	2,11	0,72	65,88
Priemyselný park Snina	Snina	Snina	Hnedý park	0,47	0	100,00
Priemyselný park Myslina	Humenné	Myslina	Zelený park	1,98	0	100,00
Priemyselný park Vranov nad Topľou - Fero vo	Vranov nad Topľou	Vranov nad Topľou	Zelený park	12,77	10,13	20,67
Priemyselný park Humenné - Guttmanovo	Humenné	Humenné	Zelený park	5,4	1,06	80,37
Priemyselná zóna Medzilaborce	Medzilaborce	Medzilaborce	Zelený park	4,69	3,67	21,75

Zdroj: MHSR – priemysleneparkyslovenska.sk, 2020

Mapa 10: Rozmiestnenie priemyselných parkov v PSK

Aktéri regionálneho rozvoja ako faktor vymedzenia subregiónov

Návrh hraníc strategicko-plánovacích regiónov vychádza aj zo **súčasného rozmiestnenia aktérov regionálneho rozvoja v PSK**, konkrétne z pokrytia územia miestnymi akčnými skupinami (ďalej len MAS). Na *Mape 11* je zobrazené rozmiestnenie MAS v území. MAS pokrývajú takmer celé územie PSK. Väčšie plochy, ktoré nie sú pokryté MAS nájdeme v okrese Poprad, Snina a Sabinov. Väčšina hraníc MAS kopíruje nami navrhované hranice plánovaných funkčných subregiónov.

Mapa 11: Miestne akčné skupiny na území PSK

Dotazníkovým šetrením, ktoré vykonal Inštitút rozvoja PSK v marci 2020, boli zistené **počty aktérov regionálneho rozvoja v jednotlivých organizáciách, činnosti týchto organizácií, ale aj samotných zamestnancov** (ich pracovná pozícia, náplň a úväzok). Celkovo bolo v PSK identifikovaných a opýtaných **54 organizácií**, ktoré sa venujú regionálnemu rozvoju. Z nich až **44 (82%) poskytlo** Inštitútu rozvoja **požadované informácie**. Dokopy evidovali tieto organizácie 144 zamestnancov na rôznych pozíciách (najčastejšie projektový manažér). Dotazník prebiehal elektronickou formou s prípadným telefonickým dozistením.

Opýtanými organizáciami boli všetky:

- Miestne akčné skupiny (MAS) (23 organizácií s 46 zamestnancami)
- Centrá podpory regionálneho rozvoja (CPRR) (9 organizácií s 30 zamestnancami)
- Regionálne rozvojové agentúry (RRA) (8 organizácií s 34 zamestnancami)
- Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) (1 organizácia so 6 zamestnancami)
- Oblastné organizácie cestovného ruchu (OOCR) (6 organizácií s 13 zamestnancami)
- Kontaktné body (7 organizácií s 15 zamestnancami)

Prehľad o priestorovom rozmiestnení aktérov RR v jednotlivých okresoch PSK prináša **Tabuľka 2. Grafické znázornenie** ponúka **Mapa 12.**

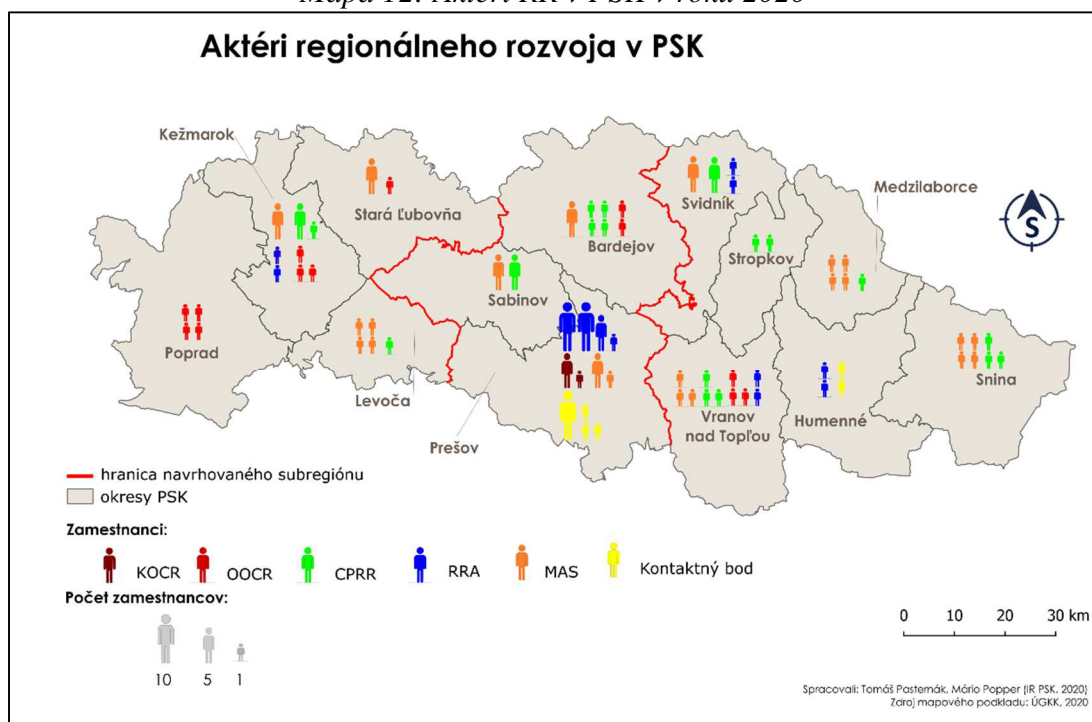
Tabuľka 2: Aktéri regionálneho rozvoja v okresoch PSK v roku 2020

Okres	MAS	CPRR	RRA	KOCR	OOCR	Kontaktné body	Spolu
Bardejov	5	4			2		11
Humenné			2			2	4
Kežmarok	5	6	2		3		16
Levoča	4	1					5
Medzilaborce	4	1					5
Poprad					4		4
Prešov	6		26	6		13	51
Sabinov	5	5					10
Snina	4	3					7
Stará Ľubovňa	5				1		6
Stropkov		2					2
Svidník	5	5	2				12
Vranov nad Topľou	3	3	2		3		11
Spolu	46	30	34	6	13	15	144

Zdroj: dotazníkové zisťovanie, Inštitút rozvoja 2020

Najviac aktérov RR v PSK má pochopiteľne okres **Prešov**, keďže sa tu nachádza krajské mesto Prešov (so sídlom Úradu PSK, ktorý je hlavným iniciátorom v oblasti regionálneho rozvoja kraja). Mnoho aktérov RR nájdeme aj v okrese Kežmarok alebo Svidník. **Najmenej aktérov RR** je naopak v okresoch **Stropkov a Humenné**. Špecifickým prípadom je okres Poprad, v ktorom evidujeme len 4 aktérov. Je to spôsobené tým, že aj keď na území okresu pôsobí množstvo organizácií, svoje sídlo uvádzajú v susednom okrese Kežmarok.

Mapa 12: Aktéri RR v PSK v roku 2020

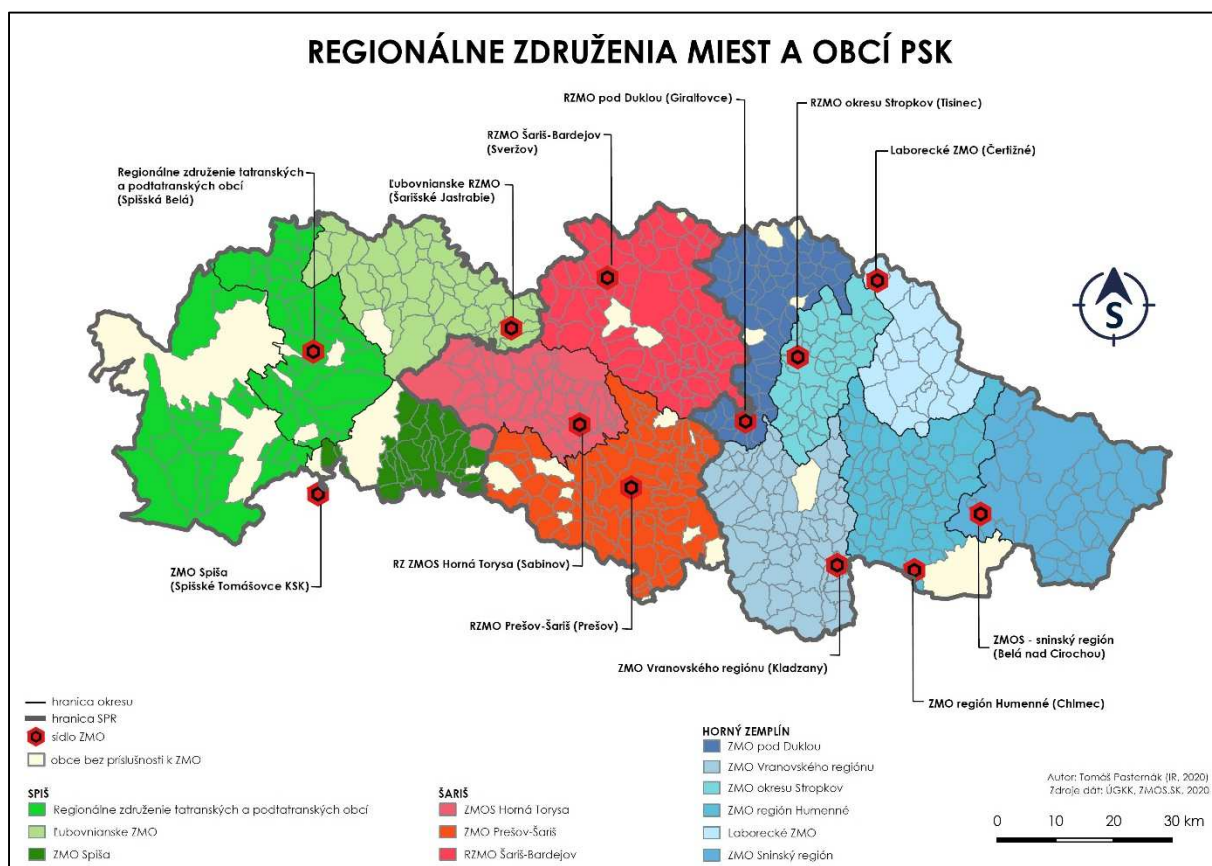

Rozdelenie na funkčné subregióny v nadväznosti na zaradenie obcí do regionálnych a mikroregionálnych združení

Obce PSK sú združené do **12 regionálnych ZMOS-ov**, ktoré majú svoje sídla v takmer všetkých okresoch kraja (obce okresov Poprad a Kežmarok vytvárajú spolu s obcami okresu Liptovský Mikuláš zo ŽSK Regionálne združenie tatranských a podtatranských obcí a obce okresu Levoča sú súčasťou Združenia miest a obcí Spiša, do ktorého patria aj obce okresov Gelnica a Spišská Nová Ves z KSK).

Nie vo všetkých prípadoch regionálnych ZMOS sú členmi týchto združení všetky obce príslušného okresu. Inštitút rozvoja PSK kontaktoval v druhej polovici mája 2020 predsedov 12 regionálnych ZMOS ohľadom získania informácií o počte a mennom zozname obcí, nakoľko len ¼ z nich má svoje webové stránky a poskytuje informácie o svojich členoch.

Mapa 13: Združenia miest a obcí v PSK v roku 2020

Rozdelenie na funkčné subregióny v nadväznosti na regióny cestovného ruchu

Mapa 14: Regióny cestovného ruchu v PSK

Pri navrhovaní **hraníc strategicko-plánovacích regiónov IR PSK** vychádzal aj z **vymedzenia regiónov cestovného ruchu** na Slovensku podľa dokumentu usmerňujúceho priestorový rozvoj cestovného ruchu a investičnú činnosť **“Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej republike”**, vydané v roku 2005 ministerstvom hospodárstva. V rámci tejto regionalizácie boli hranice týchto regiónov stanovené tak, aby zahŕňali celé katastrálne územia obcí. Do úvahy sa taktiež bralo súčasné administratívno-správne členenie (hranice krajov a okresov), ale aj spontánna tvorba regiónov a fungujúca spolupráca.

Podľa tohto dokumentu **územie PSK môžeme začleniť do 4 regiónov CR** (mapa 13). V smere zo západu je to **Tatranský región** (okresy Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa), ktorý spolu s časťou **Spišského regiónu CR** zastúpeným okresom Levoča (tu patria aj okresy KSK - Spišská Nová Ves, Gelnica, Rožňava) by podľa nášho vyčlenenia tvorili **územie popradského SPR**. Tieto regióny majú z hľadiska kategorizácie regiónov CR v rámci PSK najvyššie postavenie - v dlhodobom horizonte majú z hľadiska cestovného ruchu **medzinárodný význam**.

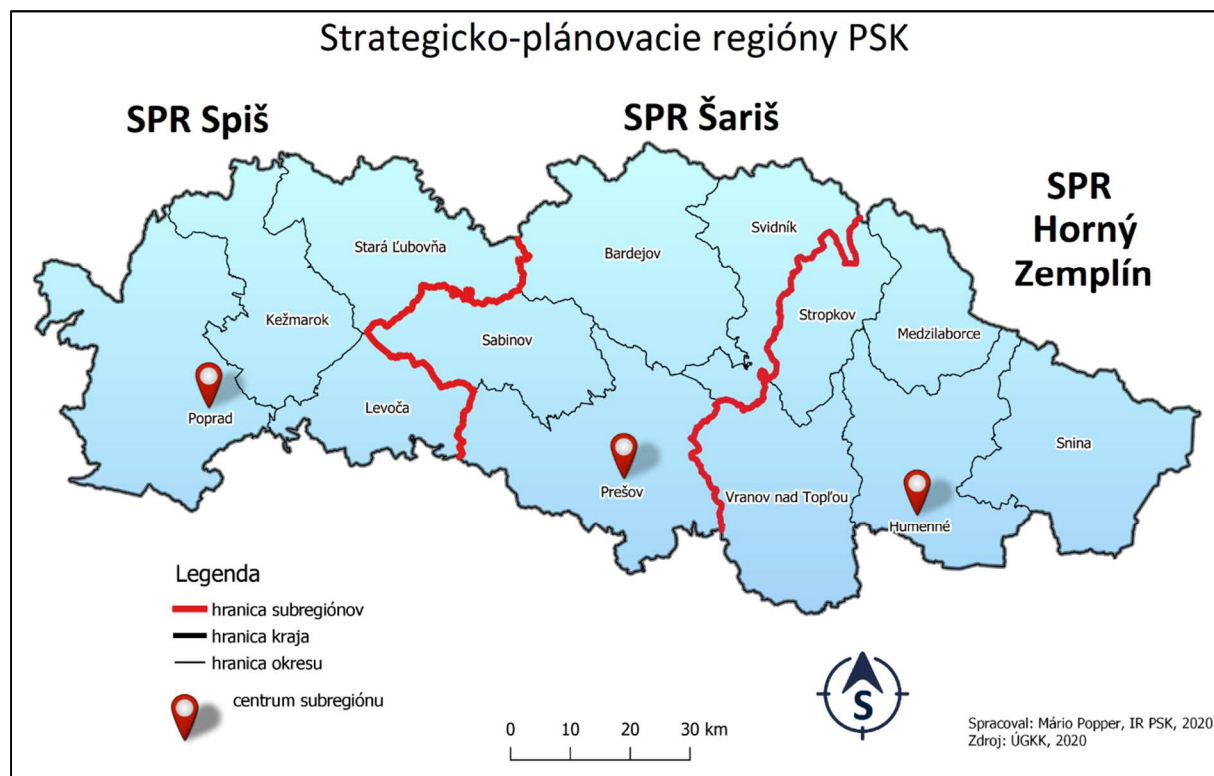
Okresy Sabinov, Bardejov, Svidník a Prešov tvoria **Šarišský región CR**, ktorý má podľa spomínanej regionalizácie v dlhodobom horizonte rozvoja cestovného ruchu **národný význam**. Rozdiel vo vyčlenení prešovského SPR oproti Šarišskému regiónu CR spočíva vo vymedzení okresu Svidník ako súčasť tretieho, **humenského SPR**, ktorého ďalšie okresy Stropkov, Vranov nad Topľou, Humenné, Medzilaborce a Snina začleňujeme do **Hornozemplínskeho regiónu CR s nadregionálnym významom** pre cestovný ruch v dlhodobom horizonte. **Okres**

Svidník je jedinečným regiónom v rámci PSK hlavne z dôvodu existencie veľkého počtu **pamiatok militárneho charakteru** (Duklianske bojisko, Údolie smrti, vojnové cintoríny z 1. svetovej vojny), ako aj množstvom **drevených chrámov**, z ktorých časť je zapísaná aj v zozname UNESCO (Ladomirová, Bodružal). Práve **aj kvôli prepojeniu týchto pamiatok** s pamiatkami podobného charakteru v ďalších okresoch zaradených **do humenského SPR** (napr. Múzeum a pamätník Tokajickej tragédie v obci Tokajík v okrese Stropkov, krypta vojakov z 1. svetovej vojny v obci Osadné v okrese Snina, množstvo vojnových cintorínov z 1. svetovej vojny či viaceré zachované drevené chrámy predovšetkým v okrese Snina) by presunutie okresu Svidník mimo jeho zaradenie v rámci regiónov CR nemalo byť **zásadnou prekážkou**.

Zmena hranice

Po rokovaníach s predstaviteľmi okresu Stropkov a Svidník bola dohodnutá zmena hranice medzi SPR Šariš a SPR Horný Zemplín. Okres **Svidník**, ktorý sa pôvodne nachádzal v SPR Horný Zemplín, tak bol **pričlenený k SPR Šariš**. Aktuálne rozdelenie na SPR prináša *Mapa 15*.

Mapa 15: SPR po zmene hranice

Súhrn ukazovateľov

Súhrn ukazovateľov, z ktorých vychádzal Inštitút rozvoja pri vytýčení strategicko-plánovacích regiónov prináša *Tabuľka 3* (údaje sú už po zmene hranice).

Tabuľka 3: Súhrnné ukazovatele strategicko-plánovacích regiónov

		Strategicko-plánovacie regióny		
		Spiš (Poprad)	Šariš (Prešov)	Zemplín (Humenné)
I.		Historicko-geografické faktory		
Župy PSK v roku 1918		Spišská župa Šarišská župa Liptovská župa Gemersko-malohontská župa	Šarišská župa	Zemplínska župa Šarišská župa Užská župa
Okresné členenie PSK v roku 1996		Poprad Spišská Nová Ves Stará Ľubovňa	Poprad Bardejov Prešov Svidník	Bardejov Humenné Svidník Vranov nad Topľou
II.		Sídlná štruktúra a obyvateľstvo		
Rozloha		2 864 km ²	2 975 km ²	3 144 km ²
Okresy		Kežmarok Poprad Levoča Stará Ľubovňa	Sabinov Bardejov Prešov Svidník	Humenné Medzilaborce Snina Stropkov Vranov nad Topľou
Počet obcí		147	288	229
Počet obyvateľov		268 189	347 089	210 966
Priemerný počet obyvateľov v obciach SPR		1 824,41	1 205,17	921,25
III.		Doprava		
Dĺžka cestnej komunikácie (v km)		984,00	1 205,24	992,84
Dĺžka diaľnic (v km)		64,31	42,46	0,00
Dĺžka cesty I. triedy (v km)		234,18	232,67	164,25
Dĺžka cesty II. triedy (v km)		161,54	74,86	279,88
Dĺžka cesty III. triedy (v km)		523,97	855,25	544,29
Dĺžka železníc (v km)		172,74	110,01	134,67
IV.		Hospodárstvo		
Počet priemyselných parkov	zelený park	2	3	4
	hnedý park	1	1	2
Počet živnostníkov		18 128	21 401	12 589
V.		Aktéri RR		
Počet zamestnancov v organizáciách venujúcich sa regionálnemu rozvoju		31	84	29
Počet MAS		7	10	6
Počet obcí nezapojených do MAS		22	54	67